

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

27. Paulus & Augustinus matrix & fons omnium conclusionum, quae de
gratia educi possunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

est, quod haud scio an in ullo argumento ab hæresibus oppugnato locum habet, ut omnia dogmata divinæ gratiæ contraria serpentinis voluminibus ita sint implicata, ut ne latum quidem unguem à semita per Divum Augustinum stratâ & stabilitâ desecti queat, quin omnium errorum contra gratiam, quorum Pelagius insinulatus fuit, reus agi & petagi possit. Quod à sancto Prospero & Leone traditum, fusiùs alibi declarandum est. Ex quo etiam fit, ut nemo in hoc argumento Semi-Pelagianus re ipsa, sed solo nomine, esse possit.

Itaque res hæc periculi plenissima est, vel minimum quid asserere, quod ab illo perspicacissimo duce non sit præformatum. Lepidiùs enim in re præsentis, quàm veriùs dicitur, pygmæum in humeris gigantis ipso gigante plus aut longius cernere. Animosa, ne dicam, superba uno verbo comparatio, quæ significant, se videre, quicquid gigas ille viderit, & adhuc videre, quod ipse non viderit. Quasi verò quicquid viderit, ille dixerit: & quod videre nos præter ipsum putamus, ille non viderit. Multò nobis magis verendum est, ne acies nostra quasi puerulorum imbecillis, non videat, quod mater, cujus humeris infidet, videt; nec liquidò discernat id quod jam vi-

det. Verendum etiam ne nobis idem accidat, quod videndi, discernendique imbecillitate laborantibus pueris ac pygmæis, etiam in humero gigantis ac turri stantibus, contingere solet, ut omnes viros, quod Aristoteles dixit, patres appellent, & omnes mulieres matres, quamvis neque patres neque matres, sed hostiliter inimici sint. Ita profectò istiusmodi nanogigantibus timendù est, ne assertiones novas asserendo, quas præter sancti Augustini regulas cudi posse putant, fucum pro veritate, novos errores pro sana doctrina amplectantur ac venditent. Valde pedetentim suspensoque gradu in lubrico incedendum est. Non statim est veritas quicquid lineamenta quædam veritatis ostendit. Etiam stella sublustri nocte per intercurrentes nubes currere imperitis videntur, quæ fixæ manent. Multæ quippe conclusiones de quibus tantoperè hæc tempestate disputatur, solidissimè fortassis ex Augustini principijs religatæ sunt; quarum vincula, propter nebulas novorum principiorum intercurrentes, non sinantur advertere. An idcirco à tanti Doctoris tramite tam leviter desectendum, vel inustatus novorum ducum & comitum periculo aperiendus est?

C A P V T X X V I I

Paulus & Augustinus matrix & fons omnium conclusionum, quæ de gratia educi possunt.

NAM in providentiæ divinæ semitis non mediocri animadversione dignù est, quod quicquid per mensuras locorum & temporum in corporalibus evoluitur & explicatur, quicquid in spiritualibus argumentando colligitur, totum in quibusdam principijs conglobatum collectumque continetur. Ita semen universam arborem complectitur, quæ tanta in ramorum foliorumque diffusionem prodit. Sic Christus Dominus, quicquid gratiarum spirituum in corpus Ecclesiæ universum redundavit, eminentissimâ quædam unitate complexus est. Sic Apostolus Paulus in tertium cælum raptus, quicquid de divina gratia & prædestinatione, per omnium Doctorum disputationes, concertationes, meditationes, contemplationes hauriunt, velut abyssus & matrix fontium & in se continuit, & brevissimis quibusdam principijs in Epistolarum suarum cõtextu illigavit. Sed quia non parvi ingenij, laboris, & lucis est, illa arcana ecclesiæ, paucis characteribus implicata deducere, & intelligenda proponere, quid aliud existimabimus, nisi divinum ac stupendum istud Augustini ingenium, quantâ perspicaciâ excelsum, tantâ humilitate depressum divinitus electum esse, quod instar novi principij, perenniùs fontis intelligentiam tam profundis arcani tantâ ubertate profunderet, ut quicquid de humane naturæ corruptione, de divina gratia, de prædestinatione per modum primorum

principiorum in Apostolo Paulo clausum erat, educeret; quicquid nobis impervium penetraret: atque ita quædam eminenti perfectione doctrinæ suæ, quicquid posterorum sciendi situm extinguere, quicquid omnium eorum dubitationes solvere, quicquid eorum quæstiones enodare, & adversantium argumenta retundere posset, comprehenderet?

Hæc igitur mihi fiducia medullitus inherbat, quando sancti Augustini scripta ad mysteriorum istorum intelligentiam volvere cepi. Nec sanè, quantum arbitrari mihi post multas vigilias licet, opinio mea me frustrata est. Ausim dicere, nullum esse reliquum argumentum tot acerrimis litigantium conatibus excogitatum, quod non ille vel tanquam ad rem non pertinens præteriverit, vel in principijs factis abundè solverit, contriverit, dissipaverit: nullum dubium quod à Theologis moveri mereatur, cui non satisfecerit. Sed hoc advertere, vel ad intellectum principiorum ejus tanquam venarum latentis auri pertingere, hoc opus, hæc labor est. Cum enim esset scientiæ & sapientiæ admirabilis, ac Dialecticæ scientissimus, mirabilior artis dissimulator fuit. Ex quo contingit, ut non ita cuivis obvium, planumque sit, quid ex quo educat, advertere, vel insurgentium quæstionum nodos ad sua principia per Augustini libros multum dispersa revocare. Non enim occurrunt pauca, quæ à principijs immutabilibus quibus pendunt a vulsa, speciem absur-

absurditatis non minimam præ se ferunt: sed ad occultos unde manant fontes revocata, veritate in ipsis supernè radiante, certissima & omni acceptione digna deprehendas. Verum quia res ista non est unius mensis aut anni, vel unius tumultuariæ lectionis operum ejus, quâ

quemadmodum canis ex Nilo bibit, auctorum scripta consuluntur; sed pertinacis laboris, totiusq; penè vitæ occupatio, hinc fit, ut paucis vacet aut lubeat molestias istas tœdiâq; devorare, ut veram profundissimi Doctoris intelligentiam consequantur.

CAPUT XXVIII.

Qualis esse debeat Lector sancti Augustini. Quantum ab Augustini doctrina recentior Theologia distet, tum rebus ipsis, tum docendi modo.

NAM & illud inter cætera post aliquam non perfunctoriam istius Doctoris experientiam, verissimum esse judico, neminem nisi miraculo omnipotentis Dei, genuinum sensum ejus assecutum, qui semel cum percurrendo, satis trivisse se arbitrabitur; multòque minus, qui quemadmodum à quibusdam hoc tempore fieri solet, laciniis hinc inde citatas abreptasq; in fonte consulat, aut sententias in eo quærat, quibus concepta sua, pronuntiataque muniantur: maxime verò ab omni spe profectus remotos esse, qui animo Philosophiæ Aristotelicæ, vel Scholasticæ recentioris opinionibus præoccupato, pelagus istud ingressi fuerint. Quod enim olim Augustino cum veteribus opinionibus luctanti accidit, & ipsis quoque usu venit; ut cum aliquid veritatis, quam ponderatis omnibus Augustinus docuisse videatur, subluere cœperit, statim circumvolitans mentis aciem turba præconceptorum phantasmatum irruat in aspectum eorum, & obnubilet eum: quasi diceret: quò itis immundè, quò itis? Hoc enim unum ex molestissimis mihi fuisse non diffiteor, qui recentiorum quorundam altercationibus & sententijs gravidis, secundum eas conabar de sensu ejus doctrinæque judicare. Habet enim sacratissimus iste Doctor nescio quid cum sacris litteris, quas medullitus hausserat propriè, quòd cum discipuli humilitate, nec cum Censoris supercilio legi velit. Nā inde, & non alio ex capite profectus est, quòd nonnulli Scholastici, qui se multū sapere crediderunt, in tā animosas insulfasq; cœsuras Augustinianæ doctrinæ proruperunt: à cujus vero intellectu tam præcū absunt ut sanctum Scriptorem clausis aut extinctis oculis legisse videantur. Cum enim Theologiam suam recentem, quæ magnoperè ad humanæ rationis modulum, & Philosophiæ gentilis regulas concinnata est, tanquam normam judicandi de omnibus Augustini pronuntiatis adhibent, & omninò sequendam putant, penè ad singulos offendunt passus, & Augustini doctrinam, quòd quidam etiam palam conquesti referuntur, mille errorum occasionem sectatoribus ejus futuram omniantur. quòd quidem, si Theologia recentior quam ipsi tradunt, incorruptæ censuræ norma est, verissimum puto. Tanto enim intervallo

ab Augustini Theologia discrepat, ut vel ipse Augustinus, quantum hallucinari in gravissimis rebus potest, multipliciter hallucinatus sit: vel si Augustinus divinarum rerum veritatem cum de alijs multis capitibus, tum præcipuè de gratia & prædestinatione contra Pelagianos juxta Catholicæ Ecclesiæ sensum docuit, recentiores isti profectò tantum ab ostio veræ Theologiæ, fide salvâ aberraverint, ut neque fidem Christianam, quam animo ut Catholici tenent, neque spem, neque cupiditatem, neque charitatem, neque naturam, neque gratiam; eamque neque Angelorum, neque hominum, neque stantium, neque lapsorum, neque sufficientem, neque efficacem, neque operantem, neque cooperantem, neque prævenientem, neque subsequenter, neque excitantem, neque adjuvantem, neque vitium, neque virtutem, neque opus bonum, neque peccatum, neque originale, neque actuale, neque meritum, neque mercedem ejus, neque præmium, neque supplicium creaturæ rationalis; neque beatitudinem, neque miseriam ejus, neque liberum, neque servum arbitrium, neque prædestinationem, neque effectum ejus, neque timorem, neque amorem Dei, neque justitiam, neque misericordiam ejus, denique neque vetus, neque novum Testamentum intelligere videantur: sed Babylonicam quandam confusionem, Cimmerialique quasi tenebras in Theologiæ moralis faciem, nimium ratiocinationibus indulgendo intulisse. Hyperbolicè vel temerè me ista fundere citra dubium lector quisque modestior arbitrabitur, sed singula suis locis, multòque fortassis plura quàm dixi, juxta sancti Augustini principia, Deo juvante, patefient. In quibus penetrandis, quamvis fortè multorum annorum assiduo labore, & iteratâ decies, imò vicies ac tricies lectione librorum ejus, multisque precibus ad Deum fuis, non multum profecerim; hoc saltem unum assecutus sum, ut non obscure mihi cernere videar, quàm procul hujusmodi recentiores in multis mysterijs percipiendis ab Augustini mente devierint. Cujus quidem aberrationis causa præcipua, & penè dixetim sola est, meo iudicio, ea quam dixi, nimia Philosophia, cujus amore quasi ebrijs, neglectis Augustini moni-